

Vallentuna - kommunen med ungdomar i fokus, 2008

Resultat från LUPP -Lokal uppföljning av ungdomspolitik År 8 & år 2 på gymnasiet

Innehållsförteckning

1 Inledning av förvaltningscheferna	3	6 Politik & framtid	18
2 Om undersökningen	4	Kapitlet i korta drag	18
Om Lupp	4	Främst intresserade av vad som händer i andra länder	18
Läsanvisningar	4	Politiska aktioner	18
Metod	5	Viktigt att beslutsfattare och ungdomar diskuterar	19
Analys	5	Flytta från kommunen	19
3 Beskrivning av Vallentuna kommun	6	Vill helst bo om tio år	19
Ungdomarnas beskrivning av Vallentuna	6	Anledningar till att flytta från kommunen	20
4 Fritid & trygghet	7	Anledningar till att flytta tillbaka	20
Kapitlet i korta drag	7	Positiv syn på framtiden	20
Hur mycket fritid ungdomar har	8	7 Inflytande	21
Hur mycket finns att göra?	8	Kapitlet i korta drag	21
Var ungdomar träffar kompisar någonstans	9	Inflytande i skolan	21
Medlemskap i föreningar	10	Vad ungdomarna vill och får bestämma	21
Fritidsaktiviteter som inte görs på grund av att man är kille eller tjej	10	Inflytande i föreningar	22
Semester	10	Möjligheter att föra fram sina åsikter	22
Vad ungdomarna råkat ut för senaste halvåret	11	Vill påverka i frågor som rör Vallentuna	23
Trygga platser	11	Vart vänder man sig om man vill påverka?	23
Känt sig kränkta	12	Vill träffa beslutsfattare	23
5 Skola & arbete	13	Vad ungdomarna vill vara med och påverka	24
Kapitlet i korta drag	13	Vad ungdomarna främst skulle satsa på om de var politiker	24
Skolmiljö	13	En bit kvar	24
Ogiltig frånvaro	14	8 Hälsa	25
Mobbning	14	Kapitlet i korta drag	25
Information om vidare studier	16	Allmän hälsa	25
Högsta planerade utbildning	16	Daglig ohälsa	25
Sysselsättning efter skolan	16	Matvanor	26
Extra arbete vid sidan av studierna	17	Träning	27
Sommarjobb	17	Alkohol, narkotika & tobak	27
Starta eget företag	17	Om Splitvision Research	30

Inledning av förvaltningscheferna

För att vi ska få veta mer om hur unga har det i Vallentuna har vi valt att göra Ungdomsstyrelsens undersökning LUPP, "Lokal uppföljning av ungdomspolitiken". Materialet har tagits fram på uppdrag av regeringen och 22 kommuner genomförde undersökningen under samma tidpunkt hösten/vintern 2008. Deltagande kommuner är geografiskt spridda och av varierande storlek, vilket medger jämförelser med Vallentunas resultat.

Syftet är att materialet i rapporten ska kunna användas som underlag för diskussioner och samtal, men också för att hjälpa beslutsfattare och de som arbetar nära våra barn och ungdomar med den fortsatta utvecklingen av kommunens barn- och ungdomsverksamheter.

Vårt reviderade Barn- och ungdomspolitiska program antogs av Kommunfullmäktige 2009 och resultaten i rapporten presenteras utifrån de målsättningar som finns i programmet.

Rapporten lockar till läsning och visar på centrala områden att Vallentuna kommun erbjuder barn och ungdomar en bra uppväxtmiljö. Utbudet av fritidsaktiviteter är stort och föreningslivet blomstrande. En simhall har tillkommit sedan förra fritidsvaneundersökningen och det var då den mest efterfrågade anläggningen bland ungdomar i alla åldrar. Nova, det centrala ungdomens Hus, är ytterligare en verksamhet som berikar fritidsutbudet i kommunen.

Tryggare Vallentuna är i dag ett etablerat nätverk som leds av en styrgrupp med representanter från skol-, social- och fritidsförvaltningen. Inom ramen för Tryggare Vallentuna finns bland annat ungdomsfältarna och deras arbete får välförtjänt uppmärksamhet av ungdomarna som har svarat på enkäterna. Ungdomsfältarna rör sig i kommunens ungdomstäta miljöer på kvällar och helger och åtnjuter ett stort förtroende.

Vallentuna hävdar sig väl som ungdomskommun men vi slår oss inte till ro med det. Till hösten rekryterar kommunen en barn- och ungdomssamordnare som bland annat ska leda arbetet med att förverkliga och följa upp alla uppdrag och mål som finns i det nyreviderade barn- och ungdomspolitiska handlingsprogrammet.

LUPP- rapporten är slutligen ett bra underlag för arbetet med demokrati- och inflytandefrågor. Hur ska dialogen med de förtroendevalda se ut och hur åstadkommer vi bättre delaktighet bland barn- och ungdomar i skolan och på fritiden? Många ungdomar har ett genuint intresse för samhällsfrågor men vi måste kontinuerligt se över formerna för kommunikation och dialog mellan ungdomarna och vuxenvärlden.

Vi vill också passa på att tacka alla ungdomar i årskurs 8 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet som tagit sig tid och svarat på enkäten.

Om undersökningen

Ungdomsstyrelsens Lupp-undersökning har genomförts i årskurs 8 respektive årskurs 2 på gymnasiet. Gymnasieskolan omfattar de elever som bor i Vallentuna kommun och som läser på Vallentuna gymnasium.

Undersökningen har genomförts av Vallentuna kommun och har sammanställts av Splitvision Research på uppdrag av Vallentuna kommun (Britt-Marie Lövquist, barn- och ungdomsförvaltningen och Jessica Kauppi, fritidsförvaltningen).

Fotografierna i rapporten är tagna av Splitvision Research eller är hämtade från Vallentuna kommuns bildbank.

Tack alla ungdomar som fyllt i enkäten och som har ställt upp på intervjuer. Utan er insats hade denna beskrivning av er situation inte varit möjlig att genomföra.

Denna rapport finns att tillgå hos Vallentuna kommun, Martin Persson: martin.persson@vallentuna.se

Om Lupp

LUPP står för *Lokal uppföljning av ungdomspolitik* och startades av Ungdomsstyrelsen 2001. Det är en nationell undersökning där kommuner erbjuds möjlighet att delta för att kunna samla in kunskap om ungdomars egen situation.

2008 genomförde 22 kommuner ungdomsenkäten LUPP. De kommuner som deltar är geografiskt utspridda i landet. De är olika stora och har olika erfarenheter av att arbeta med ungdomspolitiskt arbete. För mer information, se www.ungdomsstyrelsen.se

Läsanvisningar

Vi vill här ge några rekommendationer inför läsningen av rapporten. Vår förhoppning är att resultatet från denna undersökning fungerar samlande, stödjande och pådrivande för berörda medarbetare som arbetar med ungdomsfrågor.

Statistik kan ge skenet av att leverera sanningar med stor noggrannhet och exakthet. Så är inte fallet. Därför ber vi er läsa siffror och diagram utifrån att de ger er en uppfattning om vilka tendenser som råder.

Skillnader mellan killar och tjejer inom respektive årskurs presenteras i rapporten där de kan presenteras med statistisk säkerhet.

Rapporten har en struktur som skiljer sig från Lupp-enkätens uppbyggnad. Exempelvis finns allt som har med inflytande att göra i kapitlet Inflytande, vare sig det handlar om skola eller samhälle och politik.

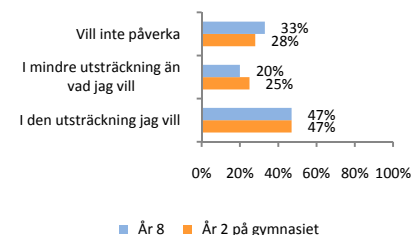
Varje kapitel börjar med en sammanfattning av kapitlets innehåll. Därefter presenteras för kapitlet relevanta målsättningar som kommunen har i BUMS (kommunens barn- och ungdomspolitiska handlingsprogram). I den mån det är möjligt med utgångspunkt från enkätresultat och intervjuer möter vi i rapportens olika kapitel upp målen och utfallet av målen.

Att tolka diagram

Två olika sorters diagram används i rapporten.

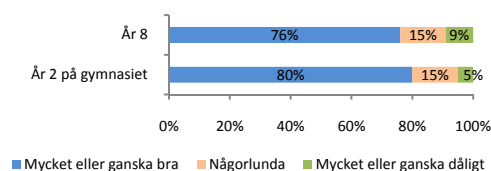
Staplarna i nedanstående exempel på diagram utläses så här: När det gäller i hur stor utsträckning ungdomar upplever att de kan vara med att påverka i den förening de är mest aktiva i svarar 47 % av ungdomarna i årskurs 8 och 47 % av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet att de kan göra det i den utsträckning de vill.

Exempeldiagram 1.

Staplarna i nedanstående exempel på diagram utläses så här: När det gäller ungdomarnas allmänna hälsotillstånd uppger 80 % av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet att de har mycket eller ganska bra hälsa, 15 % att de har någorlunda hälsa och 5 % att de har mycket eller ganska dålig hälsa.

Exempeldiagram 2.

Begrepp

I rapporten använder vi synonymt *årskurs 8* och *år 8* samt *årskurs 2 på gymnasiet* och *år 2 på gymnasiet*.

Vi använder synonymt *elever* och *ungdomar* och då åsyftas *ungdomar i årskurs 8* och *årskurs 2 på gymnasiet*. I de fall där vi specifikt syftar på ungdomar i endast en av årskurserna specificeras detta i texten.

Med *nationella snittet* refererar vi till snittet för de 17 kommuner som deltog i 2008 års Lupp-undersökning och som genomförde undersökning på ungdomar i årskurs 8 samt årskurs 2 på gymnasiet (totalt deltog 22 kommuner 2008, men resterande kommuner genomförde undersökning på andra årskurser).

Metod

Lupp-undersökningen genomfördes i oktober till december 2008 i form av en webbenkät.

Två olika enkäter har använts för årskurs 8 respektive årskurs 2 på gymnasiet. Enkätundersökningen består av 77 frågor för ungdomarna i årskurs 8 och 83 frågor för ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet. Några av frågorna i underlaget utgörs av öppna frågor (inga i förväg fasta svarsalternativ).

Svarsfrekvens

Totalt har 402 elever i årskurs 8 samt 178 elever i årskurs 2 på Vallentuna gymnasium erbjudits möjlighet att besvara Lupp-undersökningen.

Undersökningen har en svarsfrekvens på 79 % för eleverna i årskurs 8 (319 svar) och 63 % för eleverna i årskurs 2 på Vallentuna gymnasium (112 svar), vilket är en acceptabel svarsfrekvens.

Då svarsfrekvensen initialt blev för låg för årskurs 2 på gymnasiet för att kunna utgöra ett representativt underlag, har Vallentuna kommun valt att låta undersökningens resultat enbart basera sig på de elever som läser på Vallentuna gymnasium.

Bortfallsanalys

För årskurs 8 beror bortfallet på att ungdomarna är sjuka eller skolkar eller av någon annan anledning inte deltar i skolverksamheten.

När det gäller årskurs 2 på gymnasiet beror bortfallet också på att de är sjuka eller skolkar eller av någon annan anledning inte deltar i skolverksamheten.

För vissa frågor är det ett internt bortfall, vilket innebär att ungdomarna har valt att inte besvara vissa frågor i undersökningen. Detta är vanligt förekommande och kan bero på att frågorna är känsliga eller att ungdomarna inte ser att frågan är relevant att besvara. Det är ungefär 2 % som faller bort av olika anledningar.

Analys

Splitvision Research har gått igenom det besvarade materialet för att ge *statistiska beskrivningar*. Vi har också genomfört *sambandsanalyser* genom att göra statistiska prövningar för att synliggöra eventuella samband.

För att få en bättre förståelse för det statistiska materialet har vi kompletterat undersökningen med intervjuer av ungdomar i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet och med skolpersonal, personal på Nova samt med fältpersonal i ungdomsteamet.

Resultatet i rapporten presenteras gällande ungdomar i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet.

Jämförelser sker inom respektive årskurser mellan killar och tjejer, i de fall där det råder statistisk säkerhet.

Materialet ställs även mot Vallentuna kommuns barn- och ungdomspolitiska handlingsprogram, BUMS (2007-2010) samt alkohol- och drogpolicy.

Beskrivning av Vallentuna kommun

Vallentuna är en av Sveriges snabbast växande kommuner. Enligt tidningen Fokus ranking är det Sveriges sjätte bästa kommun att bo i. Det är ingen slump. Vallentuna satsar medvetet på att utveckla kommunen utifrån en rad aspekter: infrastruktur, bostadsbyggande, socialt omhändertagande, miljöhänsyn, utbud av kultur- och fritidsaktiviteter.

Visionen för Vallentuna lyder "Med det goda småstadslivet i en nära och högt värderad natur- och kulturbygd bidrar Vallentuna kommun aktivt till en växande och hållbar storstadsregion".

Vallentuna kommun gränsar i norr mot Sigtuna kommun och Norrtälje kommun, i väster mot Upplands Väsby kommun, i söder mot Täby kommun och i öster mot Österåkers kommun.

Enligt SCB:s befolkningsstatistik är 28 954 boende i Vallentuna kommun (31/12 2008), varav 35 % utgörs av barn och ungdomar mellan 0-24 år.

Ungdomarnas beskrivning av Vallentuna

Här nedan har vi samlat citat från hur ungdomarna beskriver hur det är att växa upp i Vallentuna och hur Vallentuna är.

Ungdomarna beskriver Vallentuna som en lugn kommun och att det är en bra kommun att växa upp i.

Många av ungdomarna beskriver att det finns saker att göra på fritiden för dem som gillar sportaktiviteter och Nova finns för dem som inte gillar sport. När de umgås med kompisar beskriver ungdomarna att de ofta grillar vid sjön, är ute och går eller är på Nova.

Positiva aspekter som ungdomarna pekar på är att det finns ett bra utbud vad gäller idrottsaktiviteter, att det är bra med Roslagsbanan samt att det är nära till Täby centrum.

Det finns även ungdomar som beskriver att Vallentuna känns som en vuxen kommun och att den främst är till för föräldrar och för små barn. "Det finns inte jättemycket att göra här. Det finns ingen riktig bio och inga riktiga fritidsaktiviteter. Det finns mer i Täby eller i Stockholm."

Många av ungdomarna pekar på att de tycker att Vallentuna centrum är tråkigt. Skall de handla åker de till Täby centrum eller till Stockholm.

"Centrum är tant-anpassat, är man ung går man bara till centrum för att äta pizza, eller hyra film."

Många av de intervjuade ungdomarna beskriver att de vill flytta från kommunen.

"Ett bra ställe att växa upp på, men när man blir äldre (klar med gymnasiet) då vill man flytta härifrån."

Ett flertal av de intervjuade ungdomarna beskriver dock att de kan tänka sig att flytta tillbaka till Vallentuna när de är äldre.

Fritid & trygghet

Kapitlet i korta drag

Ungdomarna i Vallentuna tycker att det finns mycket att göra på fritiden och sex av tio ungdomar i båda årskurserna tycker att de har lagom med fritid. Det är inte någon stor skillnad jämfört med det nationella snittet.

De aktiviteter som ungdomar främst ägnar sig åt är att umgås med kompisar, surfa på internet och spela dataspel.

Drygt fem av tio ungdomar i årskurs 8 och drygt fyra av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet har känt sig kränkta minst en gång under det senaste halvåret. För ungdomarna i årskurs 8 är det något fler i Vallentuna jämfört med det nationella snittet, där drygt fyra av tio uppger att de har känt sig kränkta minst en gång under det senaste halvåret.

Vallentuna kommuns inriktningsmål när det gäller barns och ungdomars rätt till en meningsfull, stimulerande och varierad fritid:

- ▶ Barn och ungdomar ska erbjudas ett brett och attraktivt kultur-, aktivitets- och föreningsutbud.
- ▶ Barns och ungdomars idérikedom och skapande förmåga ska tillvaratas.
- ▶ Kultur- och fritidsverksamhet ska främja ungas fysiska, psykiska och kreativa utveckling.

Vallentuna kommuns inriktningsmål när det gäller barns och ungdomars rätt till en trygg och säker uppväxtmiljö:

- ▶ Vallentuna ska vara en trygg och säker kommun att bo och vistas i.
- ▶ I skolan ska alla barn och ungdomar känna sig trygga och sedda.
- ▶ Kommunen ska driva ett förvaltningsövergripande arbete kring de förebyggande ungdomsfrågorna i samverkan med andra myndigheter och föreningslivet.

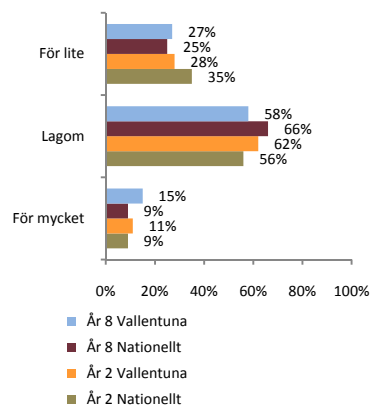

Hur mycket fritid ungdomar har

I Vallentuna tycker sex av tio ungdomar att de har lagom med fritid. Det är ingen stor skillnad i jämförelse med det nationella snittet.

Tjejerna i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet uppger i högre grad än killarna att de har så lite fritid att de inte vet hur de ska hinna med det de vill.

Diagram 4:1. Hur mycket fritid ungdomarna har.
Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

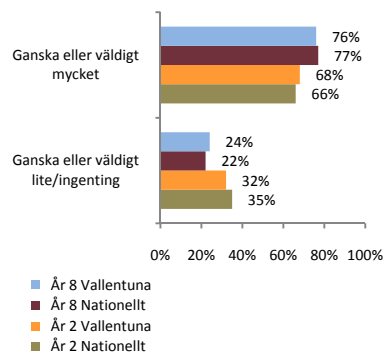
- År 8 Vallentuna
- År 8 Nationellt
- År 2 Vallentuna
- År 2 Nationellt

Hur mycket finns att göra?

Nästan åtta av tio ungdomar i årskurs 8 och sju av tio elever i årskurs 2 på gymnasiet uppger att det finns ganska eller väldigt mycket att göra på fritiden, i linje med det nationella snittet.

Diagram 4:2. Hur mycket det finns att göra av det som ungdomarna är intresserade av som finns att göra på fritiden.
Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

”Det finns ett bra utbud av idrottsaktiviteter i Vallentuna och så finns Nova för dem som inte är idrottsintresserade.” Kille, år 8.

Fritidsgårdar

I Vallentuna kommun finns två fritidsgårdar, Nova och Café Haket. Både fritidsgårdar och fältare lyfts fram som viktiga vid samtliga intervjuer med ungdomarna.

Många av de intervjuade ungdomarna har lyft fram Nova som ett ställe där det finns möjligheter att göra annat än idrottsaktiviteter (om man inte är idrottsintresserad). Flera av ungdomarna pratar positivt om Nova trots att de inte själva går dit nu.

Nova hjälper ungdomar att själva driva sina aktiviteter. Personalen coachar ungdomar och stärker dem att själva kunna skapa de fritidssysselsättningar de vill.

På Nova finns det dans- och teatergrupper. Man anordnar fester och konserter (house och rock). Det går även bra att spontant nyttja de dans- och musikstudior som finns. Annars är lokalen öppen för de aktiviteter som ungdomarna önskar. Det finns en skejthall som ligger intill Nova, men som drivs i egen regi.

Nova är också ett ställe för de ungdomar som bara vill ha ett ställe att vara på. För dessa ungdomar försöker personalen anordna aktiviteter eller bara sitta ner och prata med dem.

En viktig del av Novas (och fältarnas) förebyggande arbete är att skapa goda relationer med ungdomarna. Detta möjliggör att personalen, vid andra tillfällen då det krävs, kan vara med och ta obekväma beslut (se mer under Trygga platser).

Foto: Vallentuna kommun

Av de intervjuades (ungdomar och personal) beskrivningar av Novas arbete framgår det att kommunen, genom Nova (och idrottsklubbar och annat föreningsliv), uppfyller inriktningsmålen att "Barn och ungdomar ska erbjudas ett brett och attraktivt kultur-, aktivitets- och föreningsutbud" och "Barns och ungdomars idériakedom och skapande förmåga ska tillvaratas".

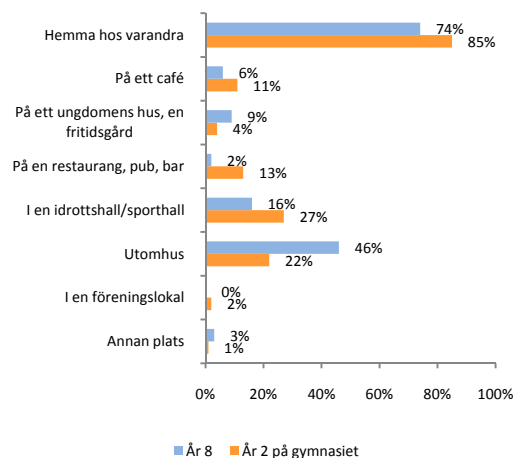
Var ungdomar träffar kompisar någonstans

Ungdomarna träffar oftast sina kompisar hemma hos varandra. Nästan fem av tio i årskurs 8 och två av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet träffas utomhus.

Det som är viktigt är att ha med sig här är att det är viktigt med offentliga mötesplatser för de ungdomar som inte har möjlighet att ta med sig kompisar hem. En annan del är även att bra offentliga mötesplatser kan få ner andelen ungdomar som "driver runt" på stan.

Diagram 4.3. Var ungdomar oftast träffas på fritiden. Per årskurs.

Aktiviteter som ungdomar gör varje dag:

- ▶ Surfar/chattar på Internet
- ▶ Umgås med kompisar
- ▶ Spelar datorspel/tv-spel

Aktiviteter som ungdomar gör varje vecka:

- ▶ Hjälper till hemma
- ▶ Idrottar (men inte i klubb)

Det är många ungdomar som uppger att de aldrig går på teater/musikföreställning eller tränar dans eller teater.

Ungdomarna i årskurs 8 nämner framförallt att de saknar ungdomsgårdar, caféer och McDonalds på frågan vad de tycker att de saknar för ställen att vara på för dem och deras kompisar.

Ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet nämner framförallt att de saknar caféer, lokaler att hyra samt fler idrottsaktiviteter på frågan vad de tycker att de saknar för ställen att vara på för dem och deras kompisar.

Fritidsmöjligheter som ungdomarna i årskurs 8 efterfrågar är:

- ▶ Idrottsaktiviteter (i form av exempelvis fotboll, basket, danshus, innebandy, bowling).
- ▶ Fritidsmöjligheter (i form av exempelvis mer att göra på Nova, café, ungdomsgård).

Även badhus samt McDonalds efterfrågas av ungdomarna i årskurs 8.

Fritidsmöjligheter som ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet efterfrågar är:

- ▶ Ställen att vara på (i form av exempelvis caféer, fler musikhus, fler ungdomsgårdar, utveckling av Nova).
- ▶ Idrottsaktiviteter (i form av exempelvis dansskola, fler fotbollsplaner, cykelpark).

Även fler affärer och fler lokaler att hyra (där man kan ha fest) efterfrågas av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet.

Medlemskap i föreningar

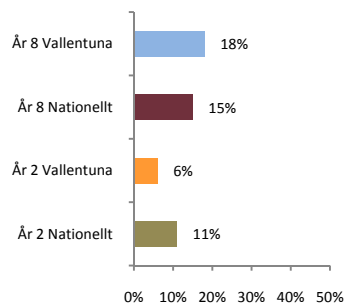
Framförallt är ungdomarna medlemmar i idrottsföreningar, sex av tio ungdomar i båda årskurserna uppger detta.

I minst omfattning uppger ungdomarna att de är medlemmar i föreningar för samhällsfrågor (4 % i år 8 och 5 % i år 2 på gymnasiet) och politiska partier (4 % i år 8 och 7 % i år 2 på gymnasiet).

Fritidsaktiviteter som inte görs på grund av att man är kille eller tjej

Nästan två av tio ungdomar i årskurs 8 och nästan en av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet uppger att det finns något de inte gör på grund av att de är tjej eller kille. I årskurs 2 på gymnasiet i Vallentuna är det något färre som upplever att det finns något de inte gör på grund av att de är tjej eller kille jämfört med det nationella snittet (6 % i Vallentuna vs 11 % nationellt).

Diagram 4:4. Andel ungdomar som uppger att det finns något de inte gör på sin fritid på grund av att de är tjej eller kille. Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

Både killar och tjejer i intervjuerna säger att det mer är killar som inte kan göra saker, exempelvis ridning och dans för killar.

Både tjejerna och killarna vi intervjuade tror att det är lite friare att vara tjej.

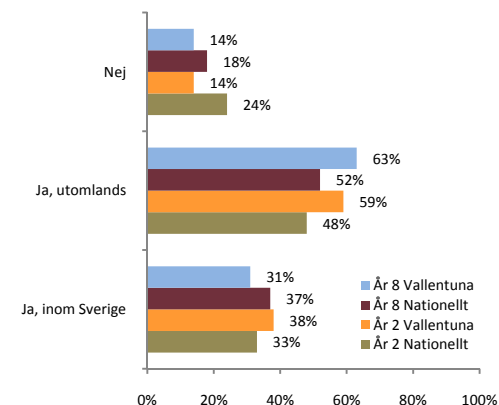
Även i intervjuerna med gymnasieeleverna nämnde ungdomarna att det i högre grad är friare för tjejer att göra vad de vill och att det var lite mer återhållsamt i handlingsutrymme för killar (dock inte något som någon av ungdomarna lyfte fram som ett problem).

Semester

Sex av tio ungdomar i båda årskurserna uppger att de har gjort någon semesterresa utomlands under de senaste 12 månaderna, vilket är högre än det nationella snittet där fem av tio ungdomar i båda årskurserna uppger detsamma.

Diagram 4:5. Andel ungdomar som under de senaste 12 månaderna har gjort någon semesterresa som varat minst en vecka. Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

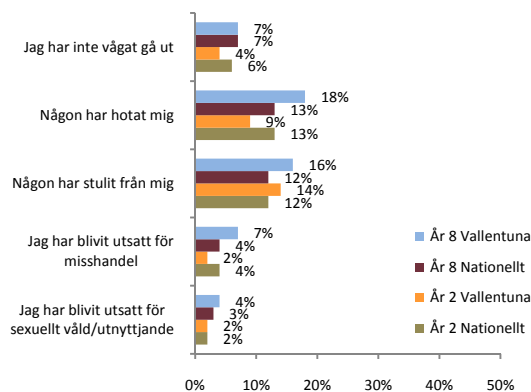

Vad ungdomar råkat ut för senaste halvåret

Två av tio ungdomar i årskurs 8 har blivit hotade någon gång under det senaste halvåret, vilket ligger något över det nationella snittet. I övrigt är det inte några större skillnader jämfört med det nationella snittet.

Nästan två av tio i årskurs 8 och drygt en av tio i årskurs 2 på gymnasiet har blivit bestulna.

Diagram 4:6. Andel ungdomar som har råkat ut för följande under det senaste halvåret. Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

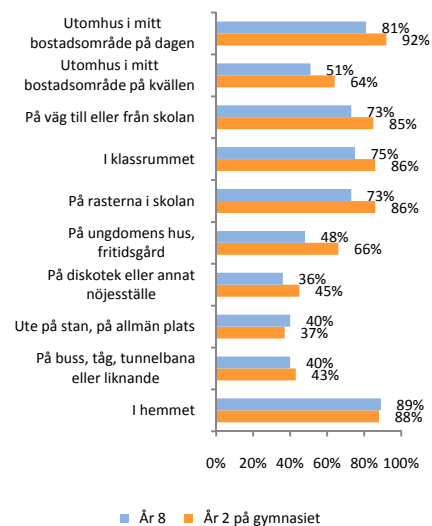

Trygga platser

De ställen som ungdomarna främst känner sig trygga på är i hemmet, utomhus i sitt bostadsområde på dagen och i klassrummet.

De ställen som ungdomarna känner sig minst trygga på är på diskotek, ute på stan och i kollektivtrafiken.

Diagram 4:7. Andel ungdomar som alltid känner sig trygga på följande ställen. Per årskurs.

Nova och fältarna är några som, vid samtliga intervjuer med ungdomarna, lyfts fram som en viktig del för att ge trygghet och säkerhet.

"Fältarna är skitbra, de är rätt så fantastiska. Så fort det är skolavslutning så är de ute - inte för att rycka alkoholen ur händerna på ungarna. De flesta är kompisar med dem. Skjutsar hem folk och kliver emellan. Man är trygg med dem."

"Fältarna kör runt ungdomar, ser till att man kommer hem. Man kan ringa dem om det är en fest som spårar ur. Man ringer hellre dem än polisen. De är jätteuppskattade."

"Fältarna är sådana som är snälla, sådana som inte skvallrar för ens föräldrar utan ger en en chans att ändra på sig."

I intervjuerna nämner ungdomarna i årskurs 8 att *"det finns alltid vuxna runt oss. Nattvandrare (föräldrar) fältare och Nova-personal."*

"Nova är öppet till kl.24 på kvällen, så om det skulle vara något kan man alltid åka dit." Det är just detta som personalen på Nova beskriver som ett av målen för Nova – att kunna utgöra vuxna som ungdomarna alltid kan vända sig till.

Ungdomarna beskriver att de känner till fältarna genom att de (fältarna) rör sig ute hela tiden och genom att de även är ute och pratat på skolorna. *"Fältarna har varit ute och pratat med oss i skolan också, det är bra att de finns."*

Det sätt som ungdomarna nämner fältteamet och Nova på visar att de utgör en säkerhet och trygghet för ungdomarna.

Genom att fältarna finns ute och då det är personer som ungdomarna själva kan ta kontakt med, uppfylls delvis Vallentunas inriktningsmål "att det ska vara en trygg och säker kommun att bo och vistas i".

Genom att fältarna finns ute bland ungdomarna kan de ha en lugnande effekt, vilket i sin tur leder till att det blir tryggt även för vuxna.

I intervjuerna pratar ungdomarna om att Vallentuna generellt är tryggt. De nämner dock att det är olika på olika ställen. Åby, "våldtäktsskogen" och Vallentuna centrum nämns som ställen som kan vara otäcka på kvällstid. "På nattbussen och även om man kliver av vid M&G (krogen), är det otäckt."

Ormsta, Bällsta och Kragsta är områden som omnämns som att de känns tryggare.

Känt sig kränkta

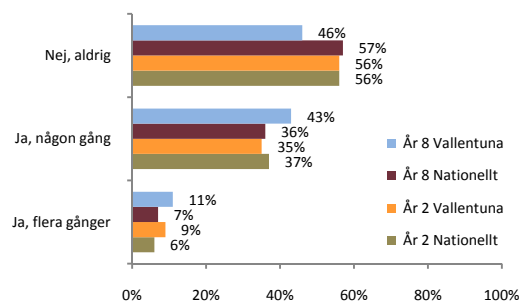
Drygt fem av tio i årskurs 8 och drygt fyra av tio i årskurs 2 på gymnasiet har känt sig kränkta minst en gång under det senaste halvåret. För ungdomarna i årskurs 8 är det något fler i Vallentuna jämfört med det nationella snittet, där drygt fyra av tio ungdomar för båda årskurserna uppger att de känt sig kränkta minst en gång under det senaste halvåret.

Tjejer i årskurs 8 uppger i högre grad än killarna att de har känt sig kränkta minst en gång under det senaste halvåret (sex av tio tjejer jämfört med fem av tio killar). För ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet är inte skillnaden signifikant, men en liknande trend syns där tjejerna i högre grad än killarna uppger att de har känt sig kränkta minst en gång under det senaste halvåret.

I intervjuerna beskriver ungdomarna vad de syftar till med "kränkt":

"Att man tagit illa vid sig av något som någon har sagt eller gjort och att man har mått rätt kasst av det".

Diagram 4:8. Andel ungdomar som har känt sig orättvist behandlade på ett sätt så att de känt sig kränkta under det senaste halvåret. Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

Ungdomarna har främst blivit kränkta på grund av ålder eller utseende.

De som ungdomarna främst uppger har kränkt dem är:

Årskurs 8

- ▶ Andra elever (46 %)
- ▶ Skolans personal (36 %)
- ▶ Någon i min familj (23 %)

Årskurs 2 på gymnasiet

- ▶ Skolans personal (31 %)
- ▶ Andra elever (27 %)
- ▶ Någon i min familj (27 %)

Skola & arbete

Kapitlet i korta drag

Sju av tio ungdomar i årskurs 8 och nio av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet tycker att det är en bra stämning i skolan.

Drygt tre av tio ungdomar i årskurs 8 och sex av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet planerar att gå på universitet eller högskola som högsta utbildning. I jämförelse med det nationella snittet planerar en något högre andel bland ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet i Vallentuna att gå på universitet eller högskola som högsta utbildning.

Två av tio i årskurs 8 och nästan en av tio i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de har blivit mobbade det senaste halvåret. I årskurs 8 är Vallentunas värden några procentenheter högre än det nationella snittet. I årskurs 2 på gymnasiet ligger Vallentunas värden i linje med det nationella snittet.

Nästan två av tio ungdomar i årskurs 8 (17 %) och drygt två av tio i årskurs 2 på gymnasiet (24 %) uppger att de har ett extrajobb vid sidan av skolan.

Två av tio i årskurs 8 och drygt fem av tio i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de hade ett sommarjobb i somras. För ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet ligger resultatet under det nationella snittet.

Vallentuna kommuns inriktningsmål när det gäller skydd och trygghet samt barns och ungdomars rätt till delaktighet, ansvar och inflytande:

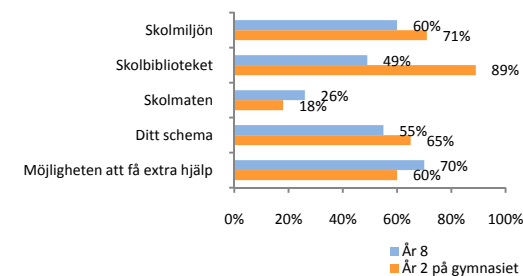
- ▶ Vallentuna ska vara en trygg och säker kommun att bo och vistas i.
- ▶ I skolan ska alla barn och ungdomar känna sig trygga och sedda.
- ▶ Barn och ungdomar ska ha en verklig möjlighet till inflytande och delaktighet i skolan, på sin fritid och i samhällsplaneringen.
- ▶ Barn och ungdomar ska mötas med förtroende, integritet och respekt.
- ▶ Ungdomar ska ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv.

Skolmiljö

Sju av tio ungdomar i årskurs 8 och nio av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet tycker att det är en bra stämning i skolan.

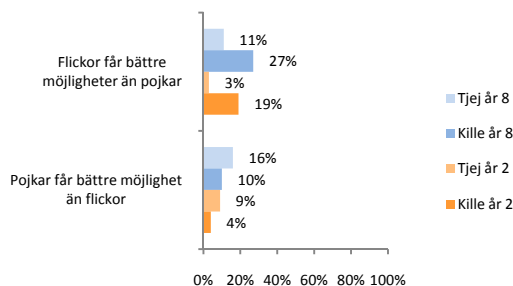
Sex av tio i årskurs 8 och sju av tio i årskurs 2 på gymnasiet tycker att skolmiljön är bra. I årskurs 8 tycker sju av tio att möjligheten till extra hjälp är bra och nio av tio i årskurs 2 på gymnasiet tycker att skolbiblioteket är bra.

Diagram 5:1. Andel ungdomar som anser att följande saker är ganska eller mycket bra. Per årskurs.

Flickor får bättre möjligheter än pojkar i skolan anser ungdomarna i både årskurs 8 och i årskurs 2 på gymnasiet. Killar uppger i högre grad detta än tjejer, se diagram 6:2.

Diagram 5:2. Andel ungdomar som har svarat stämmer ganska eller mycket bra på följande påståenden. Per årskurs.

I intervjuerna var det några av killarna i årskurs 8 som beskrev att tjejer får mer uppmärksamhet i skolan, men att det är mer avhängt vissa lärare. Några av killarna upplevde att killar och tjejer får lika mycket hjälp.

Tjejerna i årskurs 8 upplevde att tjejer får mer uppmärksamhet än killar för att de är mer seriösa i skolan än killar.

"Det stämmer, vi tjejer har det lättare. Exempelvis på idrotten så har killar så himla höga krav på sig."
Tjej i årskurs 8.

"Jag tycker nog att det är så, visar man lärarna respekt så visar de respekt tillbaka. Men killarna försöker vara så coola och då får de en stämpel på sig av läraren och då blir det svårare för dem senare. Vi inser mer att det gäller att göra ett bra intryck."

Tjej i årskurs 8.

Tjejerna på gymnasiet uppgav liksom tjejerna i årskurs 8 att tjejer generellt får mer uppmärksamhet än killar i skolan.

"Det är mer tjejer på min skola som är seriösa, men jag tror inte att man får mer uppmärksamhet bara för att man är tjej utan man får det för engagemang. Killarna är inte seriösa i lika hög grad. Kanske att man drar alla killar över en kam."

Tjej i årskurs 2 på gymnasiet.

I förklaringarna som killar och tjejer ger till att killar i högre grad upplever att flickor får bättre möjligheter än pojkar i skolan, ges en beskrivning av att tjejer får bekräftelse för att de är duktiga medan killar får mer uppmärksamhet för sin okoncentration på lektionerna.

Även om skillnaderna är små är detta en viktig fråga att arbeta vidare med ur ett jämställdhetsperspektiv.

Ogiltig frånvaro

Tre av tio ungdomar i årskurs 8 och nästan sju av tio i årskurs 2 på gymnasiet uppgav att de skolkar i någon omfattning. Det är något vanligare med ogiltig frånvaro i Vallentuna jämfört med det nationella snittet.

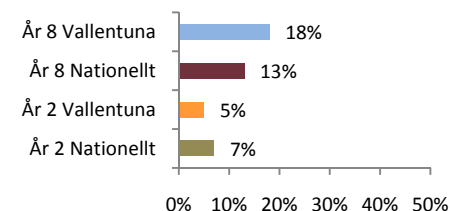

Mobbning

Mobbning¹ är ett problem i skolan anger drygt två av tio elever i årskurs 8 och en av tio elever i årskurs 2 på gymnasiet.

Två av tio i årskurs 8 och nästan en av tio i årskurs 2 på gymnasiet uppgav att de har blivit mobbade det senaste halvåret. I årskurs 8 är Vallentunas värden några procentenheter högre än det nationella snittet. I årskurs 2 på gymnasiet ligger Vallentunas värden i linje med det nationella snittet.

Diagram 5:3. Andel ungdomar som har blivit mobbade det senaste halvåret. Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

¹ I enkäten refereras det till att man med mobbning menar att någon/några flera gånger under en längre tid hotar eller säger/skriver elaka och obehagliga saker. Mobbning kan också vara när någon/några slår, knuffar, sparkar eller håller fast någon annan mot hans eller hennes vilja.

De vanligaste ställena där mobbningen sker för ungdomarna i årskurs 8 (i fallande ordning):

- ▶ På rasterna i skolan
- ▶ I klassrummet
- ▶ Via telefonsamtal, sms, e-post eller hemsida
- ▶ Ute på stan, på allmän plats
- ▶ På väg till eller från skolan

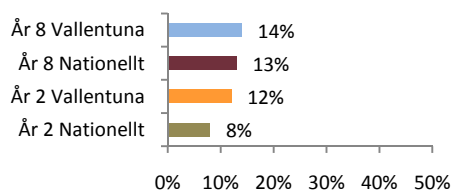
De vanligaste ställena där mobbningen sker för ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet (i fallande ordning):

- ▶ På väg till eller från skolan
- ▶ På rasterna i skolan | I klassrummet | Ute på stan, på allmän plats

Drygt en av tio i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet uppger att de själva har deltagit i mobbning det senaste halvåret, vilket är i linje med det nationella snittet.

Tjejer i årskurs 8 uppger i högre grad än killarna att de själva har deltagit i mobbning det senaste halvåret (nio av tio tjejer jämfört med åtta av tio killar). För ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet är inte skillnaden signifikant, men en liknande trend syns där tjejerna i högre grad än killarna uppger att de själva har deltagit i mobbning det senaste halvåret.

Diagram 5.4. Andel ungdomar som själva mobbat. Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

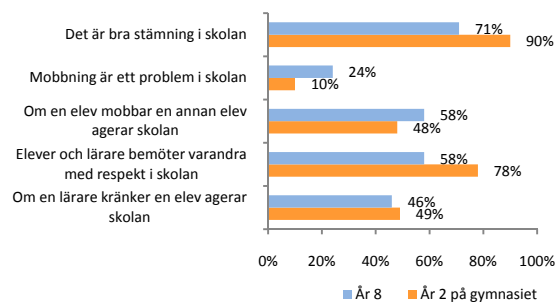

Sex av tio i årskurs 8 anser att skolan agerar om en elev mobbar en annan elev, samt att elever och lärare bemöter varandra med respekt. I årskurs 2 på gymnasiet anger fem av tio att skolan agerar om en lärare kränker en elev.

Både på högstadiet och gymnasiet beskriver ungdomarna i intervjuerna att mobbningsfrågan är skolans ansvar, men att det ofta är Friends som ser det. Friends består både av elever och lärare.

Några av ungdomarna vi intervjuade som har blivit utsatta för mobbning tyckte inte att Friends fungerar när det gäller att stävja mobbning, då elever som är med i Friends inte alltid vågar ingripa.

Diagram 5.5. Andel ungdomar som har svarat stämmer ganska eller mycket bra på följande påståenden. Per årskurs.

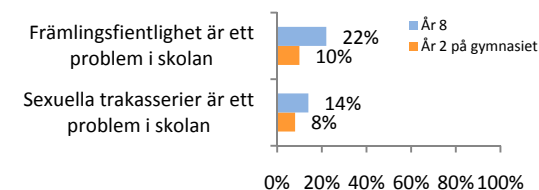

Två av tio elever i årskurs 8 och en av tio elever i årskurs 2 på gymnasiet uppger att främlingsfientlighet är ett problem på skolan.

Drygt en av tio elever i årskurs 8 och en av tio i årskurs 2 på gymnasiet uppger att sexuella trakasserier är ett problem i skolan.

Både frågan om främlingsfientlighet och sexuella trakasserier ligger i linje med de nationella värdena.

Diagram 5.6. Andel ungdomar som har svarat stämmer ganska eller mycket bra på följande påståenden. Per årskurs.

Information om vidare studier

I årskurs 8 är det sju av tio (72 %) som uppger att de inte har fått någon information inför val av gymnasieprogram. Av dem som har fått information uppger nästan två av tio (16 %) att den var bra.

I årskurs 2 på gymnasiet uppger drygt fyra av tio (43 %) att informationen inför högskola eller universitet var bra medan en av tio (12 %) uppger att de inte har fått någon information.

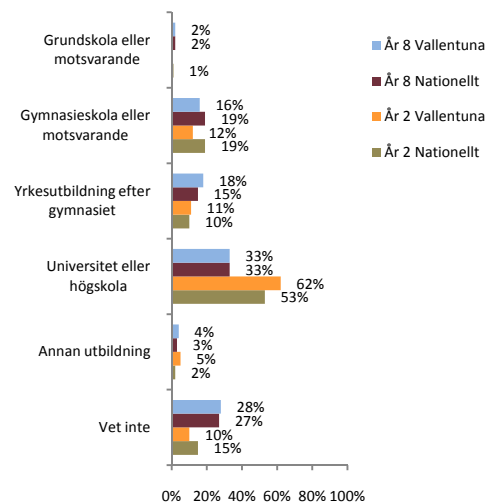
Högsta planerade utbildning

Drygt tre av tio ungdomar i årskurs 8 och sex av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet planerar att gå på universitet eller högskola som högsta utbildning. I jämförelse med det nationella snittet planerar en något högre andel bland ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet i Vallentuna att gå på universitet eller högskola som högsta utbildning

Två av tio i årskurs 8 planerar att gå en yrkesutbildning efter gymnasiet som högsta utbildning och en av tio i

årskurs 2 på gymnasiet planerar att gå gymnasieutbildning som högsta utbildning.

Diagram 5:7. Den högsta utbildningen som ungdomarna planerar att gå. Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

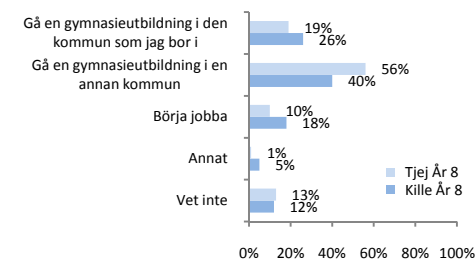

Tjejer planerar i högre omfattning att gå på universitet eller högskola som högsta utbildning jämfört med killar. Nästan fyra av tio tjejer i årskurs 8 uppger detta jämfört med tre av tio killar i årskurs 8. Sju av tio tjejer i årskurs 2 på gymnasiet uppger detsamma i jämförelse med nästan sex av tio killar i årskurs 2 på gymnasiet. Skillnaderna är dock inte signifikanta.

Sysselsättning efter skolan

Nästan sex av tio tjejer och fyra av tio killar i årskurs 8 skulle helst vilja gå en gymnasieutbildning i en annan kommun. Två av tio tjejer och nästan tre av tio killar skulle helst vilja gå en gymnasieutbildning i den kommun de bor i.

Diagram 5:8. Vad ungdomarna i årskurs 8 helst skulle vilja göra efter grundskolan. Per årskurs 8 och kön.

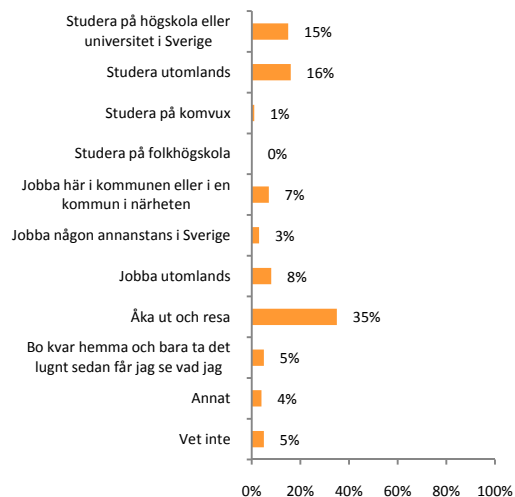
Nästan fyra av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet vill helst åka ut och resa efter gymnasiet. Tre av tio skulle helst vilja studera utomlands eller studera på högskola eller universitet i Sverige.

Foto Vallentuna kommun

Diagram 5:9. Vad ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet helst skulle vilja göra efter gymnasiet.

Per årskurs 2 på gymnasiet.

Extra arbete vid sidan av studierna

Nästan två av tio ungdomar i årskurs 8 (17 %) och drygt två av tio i årskurs 2 på gymnasiet (24 %) uppger att de har ett extrajobb vid sidan av skolan.

Det är 15 % av ungdomarna i årskurs 8 och 42 % av dem i årskurs 2 på gymnasiet som uppger att de har försökt få ett extrajobb utan att lyckas. Det är fler tjejer än killar i båda årskurserna som har försökt få ett extrajobb utan att lyckas.

Sommarjobb

Två av tio i årskurs 8 och drygt fem av tio i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de hade ett sommarjobb i somras. För ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet ligger resultatet under det nationella snittet.

Det främsta sättet som ungdomar har fått tag på sitt sommarjobb är genom någon i sin familj eller genom annan släkting eller någon de känner. Nästan tre av tio i årskurs 2 på gymnasiet fick sommarjobb genom att själva kontakta arbetsplatsen.

Starta eget företag

Drygt fem av tio ungdomar i årskurs 8 och sex av tio i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de kan tänka sig att starta eget i framtiden, vilket ligger i linje med det nationella snittet.

Politik & framtid

Kapitlet i korta drag

Fem av tio ungdomar i årskurs 8 och sex av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet tycker att det är viktigt att ungdomar och politiker träffas och diskuterar, vilket är detsamma som ungdomarna uppger nationellt sett.

Ungdomarna i båda årskurserna är i högre grad intresserade av vad som händer i världen än av samhällsfrågor och politik.

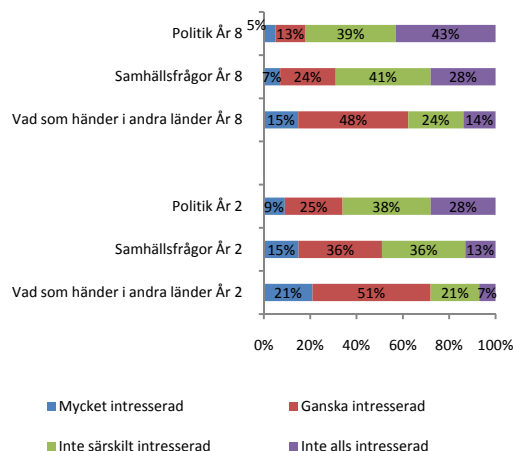
Ungdomarna i Vallentuna har, i linje med det nationella snittet, en positiv syn på framtiden.

Drygt fem av tio i årskurs 8 och sex av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet tror att de i framtiden kommer att flytta från Vallentuna.

Främst intresserade av vad som händer i andra länder

I årskurs 8 är det två av tio som är intresserade av politik. Tre av tio är intresserade av samhällsfrågor och drygt sex av tio är intresserade av vad som händer i andra länder. I årskurs 2 på gymnasiet är drygt tre av tio intresserade av politik. Fem av tio är intresserade av samhällsfrågor och sju av tio är intresserade av vad som händer i andra länder.

Diagram 6:1. Andel som är intresserade av vad som händer i andra länder, samhällsfrågor eller politik. Per årskurs.

Politiska aktioner

Ungdomar har främst deltagit i följande politiska aktioner:

- ▶ Skrivit på namnsamling
- ▶ Burit märken eller symboler som uttrycker en åsikt
- ▶ Chattat eller debatterat politik på internet

Ungdomar kan främst tänka sig att delta i följande politiska aktioner:

- ▶ Delta i lagliga demonstrationer
- ▶ Skriva på namnsamling
- ▶ Skriva insändare
- ▶ Ta kontakt med någon politiker

Politiska aktioner som ungdomar aldrig kan tänka sig att delta i:

- ▶ Skada andras/allmän egendom i protest
- ▶ Måla politiska slagord på allmän plats
- ▶ Ockupera byggnader

Utomparlamentariska aktiviteter

Ett engagemang som inte blir bemött tar oftast tre alternativa vägar: antingen föder det en vilja att ta sig fram inom etablerade former, eller så känner man sig apatisk och ser inga möjligheter eller så väljer man att ägna sig åt utomparlamentariska aktiviteter.

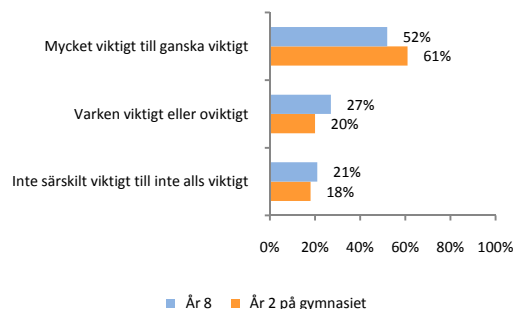
Mellan 2-5 % av ungdomarna uppger att de har deltagit i utomparlamentariska aktiviteter i form av att skada andras egendom i protest, ockupera byggnader, delta i olagliga demonstrationer eller måla politiska slagord på allmän plats (beroende på årskurs och aktivitet). Mellan 14-29 % av ungdomarna uppger att de kan tänka sig att delta i utomparlamentariska aktiviteter.

Viktigt att beslutsfattare och ungdomar diskuterar

Fem av tio i årskurs 8 och sex av tio i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de tycker det är mycket till ganska viktigt att beslutsfattare i kommunen och grupper av ungdomar träffas och diskuterar, vilket är detsamma som vad ungdomarna uppger nationellt sett.

Diagram 6:2. Hur viktigt ungdomar tycker att det är att beslutsfattare i kommunen och grupper av ungdomar träffas och diskuterar. Per årskurs.

De flesta av ungdomarna som intervjuats skulle önska att politiker i högre omfattning lyssnar på ungdomarnas åsikter innan de fattar beslut.

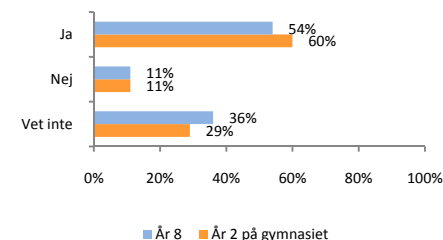
Några av eleverna i årskurs 8 refererar till ett möte med politiker som ägde rum när de gick i årskurs fem, där politiker kom ut till dem. "Det var i Lovisedal, det var coolt". Vid intervjuer på Nova berättades det att det nyligen varit ett anordnat möte mellan ungdomar och politiker. Det var 45 ungdomar som deltog och tre politiker kom dit. Tanken är att det ska vara möten mellan ungdomar och politiker en gång per termin.

Flytta från kommunen

Drygt fem av tio i årskurs 8 och sex av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet tror att de kommer att flytta från Vallentuna kommun. En av tio ungdomar tror inte att de kommer att flytta från kommunen.

Diagram 6:3. Andel ungdomar som tror att de kommer att flytta från kommunen de bor i. Per årskurs.

Vill helst bo om tio år

Om tio år skulle ungdomarna i årskurs 8 helst vilja bo:

- ▶ Utomlands (33 %)
- ▶ I en storstad i Sverige (26 %)
- ▶ I en mindre stad eller tätort i Sverige (10 %)

Om tio år skulle ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet helst vilja bo:

- ▶ Utomlands (37 %)
- ▶ I en storstad i Sverige (21 %)
- ▶ Där jag bor nu (12 %)

Anledningar till att flytta från kommunen

Anledningar till att flytta från kommunen för ungdomar i årskurs 8:

- ▶ Jobb (42 %)
- ▶ Vill prova på något nytt (29 %)
- ▶ Studier (27 %)

Anledningar till att flytta från kommunen för ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet:

- ▶ Jobb (45 %)
- ▶ Flick-/pojkvän eller kompisar (37 %)
- ▶ Vill prova på något nytt (32 %)

Anledningar till att flytta tillbaka

Anledningar till att flytta tillbaka till kommunen:

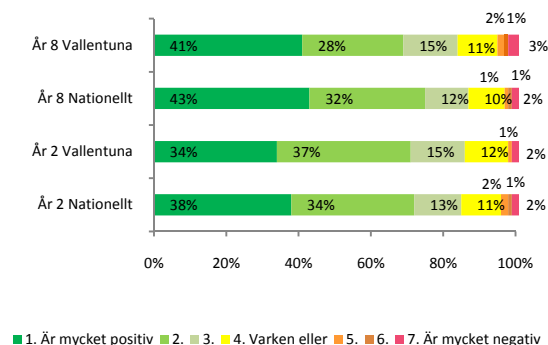
- ▶ Närheten till släkt och familj
- ▶ Flick-/pojkvän eller kompisar
- ▶ Bättre miljö för mina barn att växa upp i

Positiv syn på framtiden

Drygt åtta av tio ungdomar i årskurs 8 och nästan nio av tio i årskurs 2 på gymnasiet har en positiv syn på framtiden, vilket är i linje med de nationella värdena.

Diagram 6:4. Ungdomars framtidssyn.
Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

Inflytande

Kapitlet i korta drag

Ungdomarna *får* främst vara med och bestämma om de saker de *vill* bestämma om i skolan – men i lägre omfattning än vad de vill.

Runt fem av tio ungdomar upplever att de har mycket eller ganska små möjligheter att framföra sina åsikter till beslutsfattare i kommunen.

Nästan fyra av tio ungdomar i årskurs 8 och nästan fem av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de vill vara med och påverka i frågor som rör Vallentuna, vilket ligger i linje med det nationella snittet.

Fler tjejer än killar i årskurs 8 vill vara med och påverka. De som uppger att de inte vill vara med och påverka uppger att det är för att de inte är intresserade eller för att de inte har kunskap. Noterbart är att fem av tio ungdomar anger att de inte vet vart de skulle vända sig om de vill påverka något i sin kommun.

På frågan om vad ungdomarna skulle satsa på om de var politiker skiljer sig svaren åt. I årskurs 8 vill man främst satsa på att arbeta mot kriminalitet och sjukvård. I årskurs 2 på gymnasiet vill man främst satsa på bostäder och arbeten för unga.

Vallentuna kommuns inriktningsmål när det gäller barns och ungdomars rätt att vara delaktiga och medansvariga för sin vardag och sin utveckling:

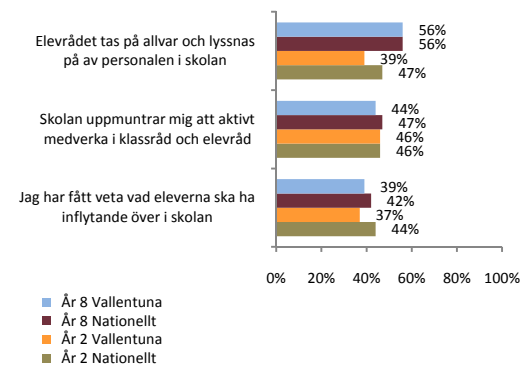
- ▶ Barn och ungdomar ska ha en verklig möjlighet till inflytande och delaktighet i skolan, på sin fritid och i samhällsplaneringen.
- ▶ Barn och ungdomar ska mötas med förtroende, integritet och respekt.
- ▶ Ungdomar ska ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv.

Inflytande i skolan

Nästan sex av tio ungdomar i årskurs 8 och fyra av tio i årskurs 2 på gymnasiet tycker att elevrådet tas på allvar och lyssnas på av personalen i skolan. Nästan fem av tio ungdomar i båda årskurserna tycker att skolan uppmuntrar dem att aktivt medverka i klassråd och elevråd och fyra av tio uppger att de har fått veta vad eleverna ska ha inflytande över i skolan.

I jämförelse med det nationella snittet uppger något färre bland ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet i Vallentuna att elevrådet tas på allvar och lyssnas på av personalen i skolan samt att de har fått veta vad de ska ha inflytande över i skolan. I övrigt följer statistiken för ungdomarna i Vallentuna det nationella snittet för dessa frågor.

Diagram 7:1. Andel ungdomar som har svarat stämmer ganska eller mycket bra på följande påståenden. Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

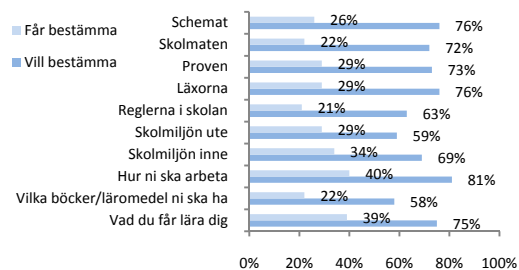
I intervjuerna skiljer sig elevernas beskrivningar åt från klass till klass angående hur väl elevrådet fungerar.

Vad ungdomarna vill och får bestämma

Ungdomarna i årskurs 8 *vill* främst vara med och bestämma om hur de ska arbeta, läxorna och schemat. De *får* främst vara med och bestämma om de saker de vill bestämma om – men i lägre omfattning än vad de vill.

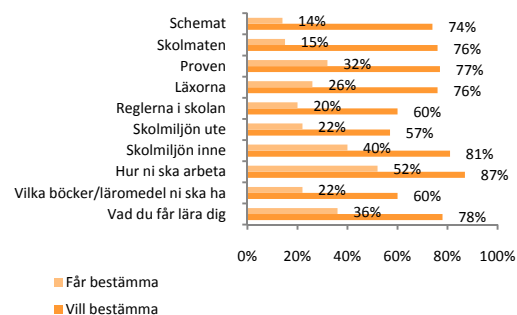

Diagram 7:2. Vill och får bestämma i skolan.
Per årskurs 8.

Ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet *vill* främst vara med och bestämma om hur de ska arbeta, skolmiljön inne och vad de får lära sig. De *får* vara med och bestämma om de saker de vill bestämma om – men i lägre omfattning än vad de vill.

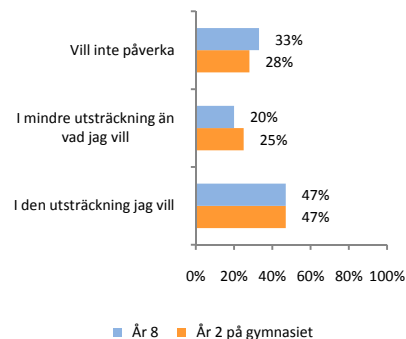
Diagram 7:3. Vill och får bestämma i skolan. Per årskurs 2 på gymnasiet.

Inflytande i föreningar

Nästan fem av tio ungdomar uppger att de kan vara med och påverka i den förening de är mest aktiva i.

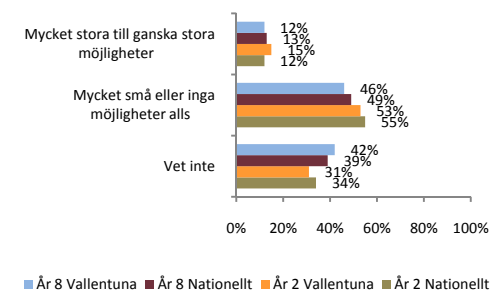
Diagram 7:4. Hur stor utsträckning ungdomar upplever att de kan vara med att påverka i den förening de är mest aktiva i. Per årskurs.

Möjligheter att föra fram sina åsikter

En av tio i årskurs 8 och nästan två av tio i årskurs 2 på gymnasiet upplever att de har mycket eller ganska stora möjligheter att framföra sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Runt fem av tio ungdomar upplever att de har mycket små eller ganska små möjligheter att framföra sina åsikter till de som bestämmer.

Diagram 7:5. Andel ungdomar som anser att de har möjlighet att framföra sina åsikter till de som bestämmer i kommunen. Per årskurs. Jämförelse med det nationella snittet.

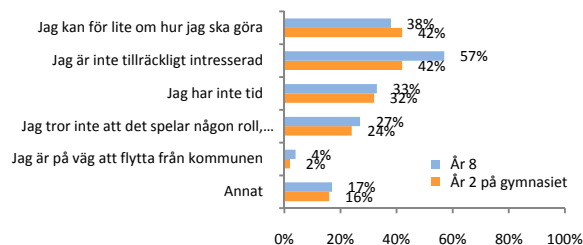

Vill påverka i frågor som rör Vallentuna

Nästan fyra av tio ungdomar i årskurs 8 och nästan fem av tio i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de vill vara med och påverka i frågor som rör Vallentuna kommun, vilket ligger i linje med det nationella snittet. I årskurs 8 är det fler tjejer än killar som vill vara med och påverka (45 % vs 29 %).

De ungdomar som uppger att de inte vill vara med och påverka uppger ointresse och okunskap som främsta anledningar.

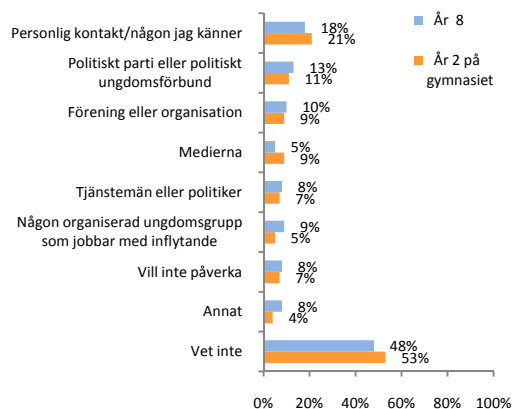
Diagram 7:6. Anledningar till att inte vara med och påverka. Per årskurs.

Vart vänder man sig om man vill påverka?

Två av tio ungdomar skulle vända sig till en personlig kontakt eller någon de känner om de vill påverka något i sin kommun. Omkring fem av tio ungdomar vet inte vart de skulle vända sig.

Diagram 7:7. Vart ungdomar skulle vända sig om de vill påverka något i sin kommun. Per årskurs.

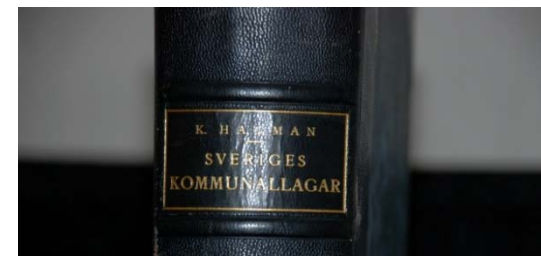

De två mest nämnda vägarna (i intervjuerna) att föra fram ett budskap till dem som bestämmer är att vända sig till ungdomsfältarna som har bra kontakter med politiker och tjänstemän eller till sina lärare.

I intervjuerna med gymnasieungdomarna nämns, utöver ungdomsfältare och lärare, även media; antingen att de vänder sig direkt till dem för att via artiklar kunna skapa uppmärksamhet eller som förmedlare till vem de kan vända sig till.

Vill träffa en beslutsfattare

Nästan tre av tio ungdomar i årskurs 8 och tre av tio ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de skulle vilja träffa en beslutsfattare i Vallentuna kommun.

Vad ungdomarna vill vara med och påverka

Det ungdomarna i årskurs 8 framförallt nämner att de vill vara med och påverka är (i fallande ordning):

- ▶ Miljöfrågor
- ▶ Skolmaten
- ▶ Fritiden
- ▶ Allt
- ▶ Skolan
- ▶ Mobbning
- ▶ Psykisk hälsa
- ▶ Kriminalitet
- ▶ Kollektivtrafik

Det ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet framförallt nämner att de vill vara med och påverka är (i fallande ordning):

- ▶ Skolan
- ▶ Bättre kommunikationer
- ▶ Fler fritidsaktiviteter
- ▶ Idrottsanläggningar
- ▶ Miljöfrågor (fler naturskyddsområden)
- ▶ Jobb för unga
- ▶ Bostäder för unga

Vad ungdomar främst skulle satsa på om de var politiker

Det ungdomarna själva uppger att de skulle satsa på om de var politiker är följande.

Årskurs 8:

- ▶ Arbete mot kriminalitet (38 %)
- ▶ Sjukvård (34 %)
- ▶ Skola (29 %)
- ▶ Lika lön för lika arbete för män och kvinnor (27 %)
- ▶ Arbete mot främlingsfientlighet och rasism (20 %)

Årskurs 2 på gymnasiet:

- ▶ Bostäder för unga (43 %)
- ▶ Skapa arbeten för unga (39 %)
- ▶ Skola (34 %)
- ▶ Arbete mot kriminalitet (32 %)
- ▶ Idrottsanläggningar (29 %)

En bit kvar

Ställs ungdomarnas upplevda möjligheter mot kommunens inriktningsmål att "Barn och ungdomar ska ha en verklig möjlighet till inflytande och delaktighet i skolan, på sin fritid och i samhällsplaneringen" är det, generellt, en del arbete kvar innan politiker och tjänstemän har uppnått målet.

Ungdomsfältarna är dock några som lever upp till målet genom att de ses som den kanal där ungdomar kan diskutera sina frågor och önskningar och sedan få dem lyfta till rätt person inom kommunen.

Skola och föreningsliv är också nära målet med ungdomars möjlighet till inflytande och delaktighet. De saker som ungdomarna önskar ha inflytande över på skolan är också det de får vara med och ha inflytande över, däremot inte i den omfattning som ungdomarna önskar.

Hälsa

Kapitlet i korta drag

Nästan åtta av tio ungdomar i Vallentuna uppger att de mår mycket bra eller ganska bra. Sju av tio ungdomar i båda årskurserna uppger att de tränar så att de blir andfådda eller svettas varje dag eller flera gånger i veckan.

En ganska stor andel av ungdomarna uppger att de dagligen eller flera gånger i veckan känner sig stressade, har svårt att sova, har huvudvärk eller har ont i magen - tillstånd som kan ses som ohälsotecken.

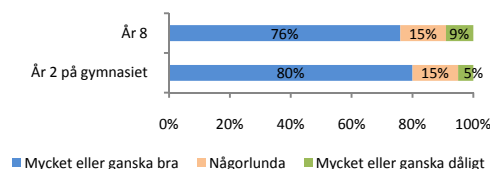
Vallentuna kommun har följande inriktningsmål när det gäller barns och ungdomars rätt till god miljö och hälsa:

- ▶ Medvetenheten kring sambandet mellan god hälsa, kost och motion ska öka bland kommunens barn och ungdomar.
- ▶ Vallentuna kommun ska verka för att barn och ungdomars uppväxt ska vara alkohol- och drogfri. Särskilda insatser skall göras för barn och ungdomar i riskzonen.
- ▶ Barn- och ungdomar i behov av särskilt stöd ska erbjudas detta i sin närmiljö.
- ▶ Miljöer där unga vistas ska främja en god hälsa.
- ▶ Skolan och andra verksamheter som riktar sig till barn och ungdomar ska präglas av arbetsformer som motverkar stress.

Allmän hälsa

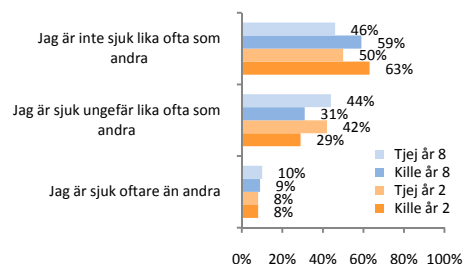
Nästan åtta av tio ungdomar mår mycket bra eller ganska bra. Nästan en av tio uppger att de mår mycket eller ganska dåligt.

Diagram 8:1. Ungdomarnas allmänna hälsotillstånd.
Per årskurs.

Hälften av ungdomarna anser sig inte vara sjuka lika ofta som sina kamrater. Killar anser sig i högre grad än tjejerna vara friskare än sina kamrater.

Diagram 8:2. Hur ofta ungdomarna är sjuka.
Per årskurs och kön.

Daglig ohälsa

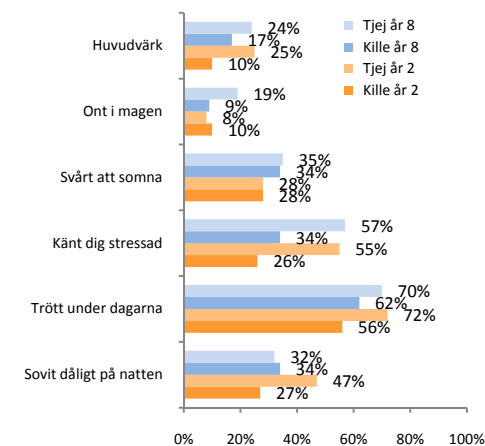
Nästan sex av tio tjejer och tre av tio killar känner sig stressade varje dag eller flera gånger i veckan.

I årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet är det fler tjejer än killar som ofta känner sig stressade. I årskurs 8 har fler tjejer än killar ont i magen eller känner sig stressade varje dag eller flera gånger i veckan.

Nästan sju av tio ungdomar i årskurs 8 och sex av tio i årskurs 2 på gymnasiet är trötta under dagarna.

Två av tio ungdomar i årskurs 8 och drygt en av tio i årskurs 2 på gymnasiet har huvudvärk varje dag eller flera gånger i veckan.

Diagram 8:3. Ungdomar som har följande besvär varje dag eller flera gånger i veckan. Per årskurs och kön.

Enligt tjejerna vi har intervjuat beror det faktum att tjejer känner sig mer stressade (ohälsotecken) på att de är mer seriösa än vad killarna är. Följande citat visar exempel på detta:

"Tjejer ska vara duktiga och mer väluppfostrade och då ligger man på kvällen och bara tänker på skolan -åhh." Tjej i årskurs 8.

"En kille som har svårt i skolan, att sitta still, har bara myror i brallorna medan en tjej är korkad. Vi ska vara lite mer perfekta, de skötsamma, de ordentliga och killar får göra som de vill." Tjej i årskurs 8.

"Det lär ju bero på att det på detta gymnasium är fler tjejer (än killar) som är mer seriösa med sina studier och då blir man mer uppstressad." Tjej på gymnasiet.

Även killar på högstadiet höll med om bilden av att tjejer är mer seriösa. Däremot hade killarna på gymnasiet en annan uppfattning. De ansåg att killar var lika seriösa som tjejer.

En beskrivning i linje med detta (från tjejer i högstadiet) är att det är mycket prov och läxor i skolan och att ungdomarna hela tiden känner att de måste plugga mer. *"Alla är ju inte så himla duktiga i skolan."* Tjej i årskurs 8.

Det är också mycket som ungdomarna måste hinna med på sin fritid.

En ytterligare tolkning är att tjejer kämpar starkt för att bli accepterade och samtidigt ställer högre krav på sig själva än vad som är hälsosamt. Detta kan tyda på att tjejer som grupp har en låg självkänsla. Följande citat visar exempel på detta:

"Många tjejer är också mer taskiga mot varandra än killar är. Man kämpar mer för att bli accepterad av alla när man är tjej." Tjej på gymnasiet.

"Det är många osäkra tjejer på vår skola, jag vet inte varför det är så. Bland tjejer är det nog många som tycker att det är en kul grej att tycka illa om andra. Killar trycker ju inte ner andra killar för att må bra själv." Tjej på gymnasiet.

"Killar gör ju inte en så stor grej av saker hela tiden. Tjejer är mer att de vill att något ska hända så att de kan prata om det. Det är mycket skitsnack bakom ryggen på varandra." Tjej på gymnasiet.

Ställs detta resonemang mot kommunens inriktningsmål att "skolan och andra verksamheter som riktar sig till barn och ungdomar ska präglas av arbetsformer som motverkar stress" kan det vara bra att arbeta vidare med ungdomars självkänsla.

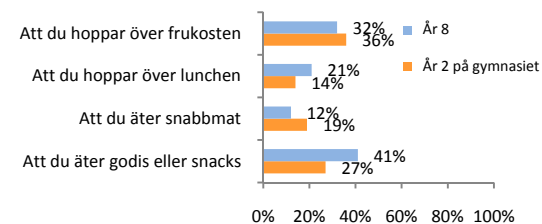
Vid tolkningen av ohälsan kan det vara så att frågorna som ställs i enkäten i högre grad belyser tjejers ohälsa och att killars ohälsa tar sig uttryck på annat sätt.

Matvanor

Tre av tio i årskurs 8 och nästan fyra av tio i årskurs 2 på gymnasiet hoppar över frukosten varje dag eller flera gånger i veckan. Två av tio i årskurs 8 hoppar över lunchen. Fyra av tio i årskurs 8 och nästan tre av tio i årskurs 2 på gymnasiet äter godis eller snacks varje dag eller flera gånger i veckan.

Dåliga matvanor kan också vara en faktor till ohälsa så som magont och huvudvärk.

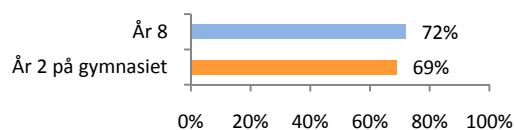
Diagram 8:4. Ungdomar som har svarat varje dag eller flera gånger i veckan på följande påståenden. Per årskurs.

Träning

Sju av tio ungdomar i båda årskurserna uppger att de tränar så att de blir andfådda eller svettas varje dag eller flera gånger i veckan. I intervjuerna beskriver flera av de intervjuade i både årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet att det finns bra möjligheter att utöva idrott.

Diagram 8:5. Andel ungdomar som tränar varje dag eller flera gånger i veckan.
Per årskurs.

Alkohol, narkotika & tobak

I intervjuerna med ungdomarna i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet beskrev de att tobak, alkohol och narkotika är ganska vanligt bland ungdomar i Vallentuna, men inte vanligare i Vallentuna än någon annanstans i Sverige.

Ungdomarnas beskrivning i intervjuerna av alkohol-, narkotika- och tobakskonsumtion stämmer väl överens med svaren i enkäten.

Vid intervjuer med personal på Nova och fältare beskrev de att deras upplevelse är att drogkonsumtionen ökar (hasch, marijuana och "kryphålsdroger"²) och att alkoholkonsumtionen minskar.

De upplever också att det allmänt i samhället har blivit en mer drogliberal inställning bland ungdomar och vuxna.

Utdrag ur Vallentuna kommuns alkohol & drogpolicy

- ▶ Alla miljöer avsedda för barn och ungdomar ska vara alkohol-, drog- och rökfria.
- ▶ Tobaks- och alkoholdebuten ska skjutas upp.
- ▶ Bruket av alkohol och tobak bland kommunens ungdomar ska minimeras.
- ▶ Nolltolerans mot narkotikamissbruk.
- ▶ De som missbrukar alkohol eller andra droger ska erbjudas hjälp.

Ovanstående Alkohol- och drogpolicy bygger på ett antal antaganden: en fast struktur och avsatta resurser, långsiktighet, uthållighet, samverkan, tillvaratagande av den kompetens som finns i området inom kommunen, verka genom informationskampanjer och att kontinuerligt följa upp och utvärdera kvaliteten och träffsäkerheten i arbetet.

² Kemiska preparat som egentligen ska klassas som illegala droger, men där lagstiftningen inte har hunnit klassa dem som detta ännu.

Tabell 8:1. Hur ofta ungdomarna brukar göra följande. Per årskurs.

År 8	Aldrig	En gång per år eller mer sällan	Några gånger per år	Någon gång i månaden	En gång i veckan	Flera gånger i veckan	Varje dag
Röka cigaretter	75 %	5 %	3 %	4 %	2 %	4 %	8 %
Snusa	87 %	3 %	1 %	2 %	---	3 %	4 %
Dricka folköl	69 %	9 %	8 %	6 %	3 %	---	4 %
Dricka starköl/cider/alkoholsk/vin/sprit	66 %	8 %	6 %	11 %	4 %	2 %	3 %
År 2 på gymnasiet	Aldrig	En gång per år eller mer sällan	Några gånger per år	Någon gång i månaden	En gång i veckan	Flera gånger i veckan	Varje dag
Röka cigaretter	60 %	4 %	5 %	13 %	5 %	7 %	7 %
Snusa	66 %	7 %	2 %	5 %	---	5 %	15 %
Dricka folköl	49 %	6 %	15 %	18 %	6 %	3 %	3 %
Dricka starköl/cider/alkoholsk/vin/sprit	17 %	3 %	12 %	37 %	22 %	7 %	3 %

Tobak

Drygt en av tio i årskurs 8 röker en gång i veckan eller oftare (14 %) och nästan en av tio (7 %) snusar lika ofta.

Två av tio i årskurs 2 på gymnasiet röker en gång i veckan eller oftare och en lika stor andel snusar lika ofta.

De intervjuade eleverna på gymnasiet beskrev att det skiljer sig åt på olika linjer hur vanligt det är att kompisarna röker eller snusar.

Ungdomars bruk av alkohol

Nästan åtta av tio i årskurs 8 och nästan tre av tio i årskurs 2 på gymnasiet har aldrig varit berusade. En av tio i årskurs 8 och nästan tre av tio i årskurs 2 på gymnasiet dricker sig berusade ett par gånger i månaden eller oftare, se tabell 9:2.

Tabell 8:2. Hur ofta ungdomarna dricker så mycket alkohol att de känner sig berusade. Per årskurs.

	Aldrig	En gång om året eller mera sällan	Några gånger per år	Någon gång i månaden	Ett par gånger i månaden	Någon gång i veckan
År 8	75 %	5 %	7 %	3 %	5 %	4 %
År 2 på gymnasiet	25 %	3 %	19 %	26 %	13 %	14 %

En av tio i årskurs 8 och tre av tio i årskurs 2 på gymnasiet dricker starksprit en gång i veckan eller oftare.

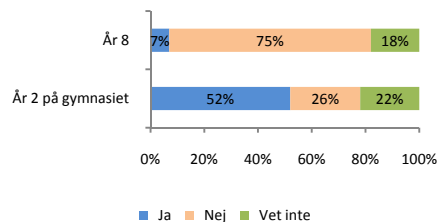
Ungdomar får vanligast tag på alkohol:

- ▶ Från kompisar eller kompisars syskon (13 % i år 8 vs 44 % i år 2)
- ▶ Från annan vuxen (18 år eller äldre) som köper ut åt mig (10 % i år 8 vs 24 % i år 2)
- ▶ På annat sätt (10 % i år 8 vs 17 % i år 2)

På samma fråga (var de vanligast får tag på alkohol) har 4 % av ungdomarna i årskurs 8 och 9 % av de i årskurs 2 på gymnasiet även uppgett att de får alkohol från egna föräldrar (med lov). När det gäller att få alkohol från egna föräldrar (med lov) ligger ungdomarna i årskurs 8 i Vallentuna i linje med det nationella snittet och ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet ligger något under det nationella snittet (9 % vs snittet på 14 %).

På en separat fråga uppger nästan en av tio i årskurs 8 och fem av tio i årskurs 2 på gymnasiet att de får dricka alkohol för sina föräldrar, vilket ligger i linje med det nationella snittet.

Diagram 8:6. Andel ungdomar som får dricka alkohol för sina föräldrar. Per årskurs.

I årskurs 2 på gymnasiet är den vanligaste debutåldern för att prova tobak 14 års ålder. Den vanligaste debutåldern för ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet när det gäller att dricka sig berusad är vid 15 års ålder.

Narkotika

Nästan en av tio (7 %) i årskurs 8 och nästan två av tio (15 %) i årskurs 2 på gymnasiet har någon gång använt hasch eller marijuana. Nästan en av tio (5 %) i båda årskurserna har någon gång använt annan form av narkotika.

"Det är ganska vanligt att ungdomar röker på, inte vanligare här [Vallentuna kommun] än vad det är någon annanstans. Det är främst ungdomar under 18 år som inte kommer in på krogen." Tjej på gymnasiet.

I detta sammanhang beskrevs det också att det fanns en inställning att hasch och marijuana är lätta droger som inte är så farliga att använda.

Debutåldern

I årskurs 8 är den vanligaste debutåldern för att prova tobak 11 eller yngre eller vid 13 års ålder. Den vanligaste debutåldern för ungdomarna i årskurs 8 när det gäller att dricka sig berusad är vid 14 års ålder.

Diagram 8:7. Debutålder. Per årskurs 8. För dessa frågor uppgav 62 % att de aldrig rökt, 77 % att de aldrig snusat, 72 % att de aldrig druckit sig berusade samt 93 % att de aldrig provat marijuana eller hasch.

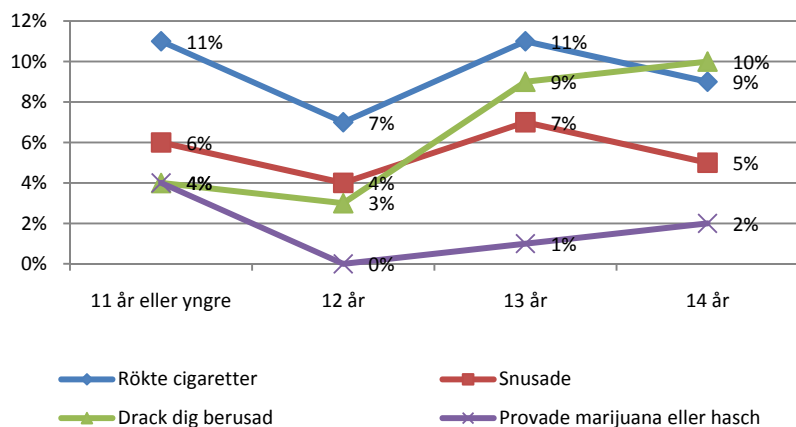
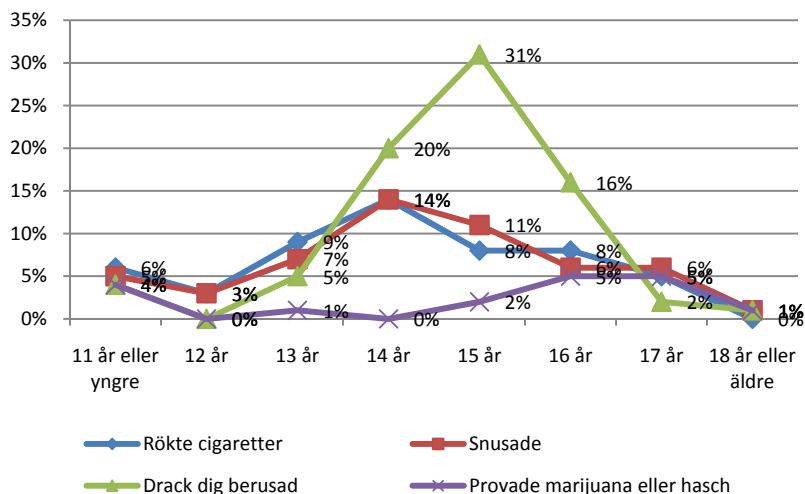

Diagram 8:8. Debutålder. Per årskurs 2 på gymnasiet. För dessa frågor uppgav 46 % att de aldrig rökt, 48 % att de aldrig snusat, 22 % att de aldrig druckit sig berusade samt 83 % att de aldrig provat marijuana eller hasch.

Ställs ungdomars konsumtion och inställning till alkohol, narkotika och tobak mot kommunens Alkohol- och drogpolicy är en viktig del i det fortsatta arbetet att arbeta vidare med att ändra ungdomars inställning till att hasch och marijuana skulle vara lätta droger som inte är så farliga att använda.

Det är också viktigt att fortsätta arbetet med att påverka vuxnas inställning till ungdomars drickande. I undersökningen uppger 4 % av ungdomarna i årskurs 8 och 9 % av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet att de får alkohol från sina föräldrar (med lov) och 7 % av ungdomarna i årskurs 8 och 52 % av ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet uppger att de får dricka alkohol för sina föräldrar.

Ett av målen i kommunens Alkohol- och drogpolicy är att skjuta upp debutåldern för test av tobak och alkohol. I årskurs 8 är den vanligaste debutåldern för att prova tobak 11 år eller yngre eller vid 13 års ålder. I årskurs 2 på gymnasiet är den vanligaste debutåldern för att prova tobak 14 års ålder.

Den vanligaste debutåldern för ungdomarna i årskurs 8 när det gäller att dricka sig berusad är vid 14 års ålder och den vanligaste debutåldern för ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet när det gäller att dricka sig berusad är vid 15 års ålder.

En viktig del i det preventiva arbetet är att erbjuda fritidsaktiviteter och fester som är alkoholfria.

För att bättre kunna följa upp alkohol-, narkotika- och tobakskonsumtionen bland ungdomarna behövs eventuellt en enkätundersökning genomföras som mer nyanserat fokuserar på detta område. När det gäller alkoholkonsumtionen behövs det exempelvis uppgifter om intensivkonsumtion.

Om Splitvision Research

Splitvision Research är ett konsultföretag. Vi arbetar främst med samhälls- och marknadsundersökningar samt utvärderingar och utredningar där våra uppdragsgivare vill nå en djupare och bredare kunskap om företeelser och kunder.

Ett av våra huvudsakliga arbetsområden är att genomföra undersökningar och sammanställningar om barns och ungdomars situation. I egenskap av socialantropologer analyserar vi och ger beskrivningar av situationen med utgångspunkt från ungdomars perspektiv.

Bland våra kunder finns både näringsliv och offentlig verksamhet. Vi arbetar både med korta, intensiva uppdrag och med långsiktiga strategiska projekt.
För mer information besök gärna vår webbsida: www.splitvisionresearch.se

Ni är även varmt välkomna att kontakta oss:
Göteborgskontoret: 031-707 41 00
Stockholmskontoret: 08-55 24 24 70

Nancy Aponno

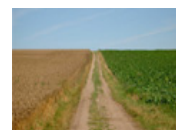
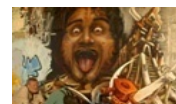
Telefon: 0730-39 78 33

E-post: nancy@splitvisionresearch.se

Jonas Modin

Telefon: 0702-24 24 70

E-post: jonas@splitvisionresearch.se

Nova nykter
Ung Tonåring Fältare inget att mycket att
göra **Lyssna på oss** Nu sen allt är möjligt göra
jag kan göra vad jag vill Musik teater Framtid
Centrum Tråkigt badplats ridning **Vi vill** ledsen mobbad
stöttad sedd **tillsammans** ensam Täby centrum Kär
lärare jobbigt stressad ledsen planera får var med
politiker gubbar tanter vi får se ont om pengar
Vi kan Bio pizza kan göra kan inte göra **Resurs** Tobak
budget glad Fotboll supä finns alltid vuxna öppet
Resultat från **LUPP** -Lokal uppföljning av
ungdomspolitiken År 8 & år 2 på gymnasiet